

המשגיח

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור, ולכל דורש ברבים

גליון מס' 93

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

חקת - תשפ"ג

עניין של חינוך איפה אווזים!?

זאת התורה אדם כי ימות באהל (יט, יד)

"אדם כי ימות באהל" – באהלה של תורה. אין לו בעולמו אלא ד' אמות של תורה. כל זמנו, כל כחותיו, כל מעייניו – בתורה הקדושה, תורת חיים. במלחמת העולם השנייה, במשך כמה שנים, שהו רבני ותלמידי ישיבת מיר בשנחאי. הם חיו שם בתנאים לא תנאים, החום היה נורא ואיוס. חוסר הודאות לגבי גורלם של בני משפחותם שנשארו באירופה היה קשה. בישיבה בקושי היו להם גמרות וספרים. אבל כל זה לא הפריע להם לקיים את ה"אדם כי ימות באהל" בדרגה על טבעית. השקיעות שלהם בלימוד היתה מבהילה. לאחר המלחמה הם הגיעו לארצות הברית, ומשם עלו לארץ ישראל. האניה ובה רבים מתלמידי הישיבה עשתה את דרכה במשך כמה שבועות מארצות הברית לארץ ישראל. מישהו מהנוסעים רצה לדעת היכן בדיוק נמצאת האניה, האם קרובים הם לארץ ישראל. הוא ראה את ר' חיים שמולאביץ מתהלך מהורהר על סיפון האניה, ניגש אליו ושאל אותו: "יאו האלט מען" – איפה אווזים? רוצה לומר, היכן האניה נמצאת כעת. רבי חיים שמע: "איפה אווזים?", והוא משיב לתומו: "בשמעתתא ג"י" – הוא אחז בשב שמעתתא...

סיפר לי בן משפחה של הסטייפלר זצ"ל, שתמיד השתוקק לחטוף איתו איזו שיחה, לשמוע ממנו על שנות בחרותו, איך היה בנובהרדוק וכדומה. אבל אף פעם לא היה שייך לעשות זאת. תמיד למד. הרעבעצין של הסטייפלר היתה מכינה את המאכלים ל"חזון איש" בימים ההם, הכל היה "אייגענע" – תוצרת בית. חלב הביאו מהמחלבה, וממנו היו מכינים חמאה. לא היו מכונות ומכשירים. היה כלי מיוחד שבו דפקו את החלב הקרוש עד שהפיקו ממנו את החמאה. הכנת החמאה בכלי הזה היתה מלאכה קשה, והסטייפלר לא איפשר לרבנית לעשות זאת. מי עשה זאת במקומה? כמוכן, הסטייפלר עצמו, שאגב, היה בעל כח. אותו בחור ניצל את הזמן שבו היה הסטייפלר מכה בכלי שוב ושוב ומכין את החמאה, הנה, סוף סוף יש לו הזדמנות לשוחח עם הסטייפלר. כעת לא יפריע לו בלימוד... הבחור נגש אליו ונסה לפתוח איתו בשיחה. אך הסטייפלר התנצל: "מצטער, אני כעת באמצע הלימוד".... כן, גם כשמכינים חמאה אפשר ללמוד... להכות בכלי – ולהגות בתורה. לא רק שזה לא סותר, זה מחויב המציאות – אין זמן שהוא פנוי מתורה. "אדם כי ימות באהל!" (יחי ראובן)

שבת שלום מערכת שיעורי לב ארי

פְּנִינִים מִשְׁלַחַן מַלְכִים

להקדישני (כ, יב)

כל יהודי, בכל גיל ובכל מצב, יכול לקדש את השם, ולגרום לריבוי כבוד שם שמים בעולם. מספר מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על מכתב שקיבל מת"ח ירושלמי, המתגורר באחת השכונות החרדיות, והוא מעיד על טהרתם וקדושתם של ילדי ישראל, ועל רצונו להתקרב לבוראם ולקדש את שמו. 'הקב"ה בירך אותי, במשפחה גדולה', כותב הת"ח הירושלמי, וכידוע לכל הורה - כשרונותיהם של הילדים אינם שווים, ויש כאלה שבניגוד לאחיהם, התופסים כל דבר במהירות, לוקח להם לפעמים זמן רב להבין את הנאמר. בין ילדי יש אחד שגם אם לא הייתי מגדיר אותו כקשה הבנה, אבל ברור שביחס ליתר הבנים שלי, הוא טיפוס לא כשרוני בעליל. אנחנו, כהורים, מקפידים להתייחס אליו, ואל אי ההבנה שלו, ב...הבנה, ויודעים את המינון המדויק מתי לעודד ומתי לדרבן, ומתי לעשות גם את ההיפך. אבל האחים שלו, גם אלה הגדולים ממנו וכמובן שגם הצעירים, לא בדיוק מודעים לבעיה, ופעמים רבות יוצאים שהם לועגים לו. הם אינם עושים זאת מרוע לב, אבל לפעמים כאשר מתקיים דיון על השלחן בסעודות השבת, והוא אינו קולט את המדובר, הם מכניס אותו בצורה ספונטנית בכינויים לא הכי נחמדים, הגורמים לו בושה. למותר לציין שגם בלכתו לחיידר, סופג הילד מנה גדולה של עלבונות מחבריו, הלועגים לו כאשר הוא אינו קולט את הנלמד בכיתה, ושואל שאלות שאינן חכמות. כדאי לציין שהילד עצמו אף פעם לא הגיב לכינוי הגנאי, אלא המשיך בשגרת חייו כאילו לא אירע דבר. ניתן היה לזהות בכך את תכונות נפשו הענוגות, בהן התברך מן שמיא, עד שגם אנחנו, כהורים, התפעלנו ממנו מאוד. והנה, בחודשים האחרונים - ממשך הת"ח במכתבו - הבחנתי שכל פעם כאשר הילד הזה סופג עלבון ממאן דהוא, הוא לוחש דבר מה בפיו. ניסיתי לשמוע מה הוא אומר, אך כיון שהמלים יוצאות מפיו בלחש גמור, אינני מצליח לקלוט אף מילה. בתחילה לא שמתי לב שהוא עושה זאת דוקא כאשר פוגעים בו. אך כאשר הרגשתי בכך, הדבר גרם לי לפליאה, והחלטתי לגשת אל הילד, ולשאלו אותו על כך. והבן השיב, ומתשובתו יכולתי ללמוד באיזו דרגה רוחנית נפלאה הוא מצוי. צריך לזכור שמדובר בילד בגיל 9, ולכן נדהמתי להיווכח בעוצמה הרותחת שלו. הילד סיפר לי, בשפתו הטבעית והילדותית, שכאשר היה בבית הכנסת הזדמן לידיו הספר 'עלינו לשבח', שבו הובא דבר מופלא ממרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זע"א, והוא, שכאשר פוגעים ביהודי, ומעליבים אותו, והוא אינו מגיב, ומכניס את עצמו על ידי כך לחבורת הקודש של 'הנעלבים ואינם עולבים' - זה הזמן הטוב ביותר לבקש ממנו ברכה. הדבר הזה שהופיע בספר נכנס עמוק עמוק אל תוככי לבי, הוסיף הילד ואמר, גם מפני שמי שאמר את זה הוא אחד מגדולי הדור, וגם משום שהבנתי את עומק הענין, וידעתי - מנסיוני האישי - איזה זכויות עומדות לאדם שנעלב ואינו משיב מלחמה למעלבו. וידעתי גם ידעתי כמה זה קשה, ולכן הבנתי את כוח הברכה שיש ברגעים אלה בפיו של אותו נעלב. ולפתע פתאום, המשיך הילד, הרגשתי את עצמי מאושר מאוד... מאושר, על כי ניתן בידי כוח עצום ורב, שאין לאנשים אחרים... שהרי אני 'זוכה' מדי יום לקיתונות של גנאי, וכל פעם כאשר אינני מגיב להעלבות הללו, ומכליל את עצמי בין אלה ה'נעלבים ואינם עולבים', הרי יכולתי לברך את כל מי שזקוק לישועה. משהגעתי למסקנה זו, נכנסה בליבי אש קודש ורצון עז לסייע לאנשים אומללים על ידי כוח הברכה שלי. נכון שאנשים לא מגיעים אליי כדי שאברך אותם, אבל הרי יש בכוחי לעשות זאת גם בלי שהם יבואו אליי, וגם בלי שיידעו כלל שאני מברך אותם... ואז התחלתי לאסוף את כל המודעות על שמותיהם של החולים התלויות בבתי הכנסת, ומתוך העיתונים, ואני משגן את השמות הללו בעל פה (מדמיהם!!! ילד בן 9!!!) וכשפוגעים בי, וכדרכי אינני מגיב, אני מתפלל מיד להש"י שירחם על החולים הללו. אני יכול להעיד על עצמי, מסיים הת"ח את מכתבו, שכאשר שמעתי את הדברים יוצאים מפי הילד שלי, חשבתי שאני מתעלף... אם גם עד היום הערכת את אותו במאוד על המאמצים שהוא עושה להבין את החומר הנלמד בכיתה, ועל כך שהוא איננו מגיב לכינויים הפוגעניים, היום אני יודע שיש להעריכו בכפלי כפליים. לדעתי כדאי מאוד לפרסם את הדברים, ללמד לבני ישראל קשת, ולהודיע ולהיוודע שלכל יהודי יש תפקיד מיוחד בעולם, ותכונות נפש ייחודיות שאף אחד לא יוכל לקחת אותן ממנו, ואם כל אחד ינצל את כישוריו הוא, וישתדל לקדש בהם את שמו יתברך, כל העולם שלנו יהיה נראה אחרת. (ברכי נפשי)

האתרוג החסר! | ספור על רבנו הגאון רבי שמשון אהרן פולונסקי זצ"ל זיע"א

הילולא דצדיקייא

**הילולת רבנו
הגאון רבי
שמשון אהרן
פולונסקי
זצ"ל זיע"א.**

הגאון רבי שמשון אהרן פולונסקי זצ"ל- נולד בשנת ה'תרל"ו בוהלין מחוז צ'רקאס פלך קייב. בילדותו כבר נודע כעילוי בשקידתו בתורה הקדושה ונראו בו גינוני גדולה. בגיל כ"ד שנה הוסמך להוראה. שמו הגדול נתפרסם כמי שבקי בכל ד' חלקי שו"ע וכבר בצעירותו התבקש לשמש כרב בעיר מידובה שבקייב. בשנת ה'תר"ס לאחר פטירת הגאון ר' פישל מעץ התבקש לשמש כרבה של העיר טפליק שבפולדיה ולמעלה מעשרים שנה שימש בתפקיד זה. נודע במעשיו להשכנת שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו. ואף בשנות חייו האחרונות בהן היה חולה אנוש וכל צעד מיותר שלו היה כרוך בפקוח נפש לא נמנע מלגמול חסדים בגופו הרצוף. בעל רוח- הקודש. אחרי ששלטון הבולשביסטי השתלט על רוסיה ולעינינו נטבחו רבים מיהודי העיר נאלץ לברוח מרוסיה. בתחילה ברח לעיר לקישינוב ובהתערבות גדולה של רבה ירושלים ר' יוסף חיים זוננפלד קיבל אישור לחונן את ארץ ישראל ואכן בשנת ה'תרפ"ה עלה לארץ והתמנה לרב ודומ"ץ שכונת בית ישראל בירושלים. בשנת ה'תש"ב הקים ישיבה בשם 'ישיבת רבינו חיים יוסף' ועמד בראשה. שנותיו האחרונים היו מלווים ביסורים. דאגתו לזולת הייתה מופלאה. את כל כספו חילק לעניים. בעל רוח- הקודש. נפטר ב- כ"ח סיון ה'תש"ח בזמן המלחמה ולכן נקבר בבית-העלמין סנהדריה בירושלים. אביו: ר' אברהם יצחק מקלינבלט מגדולי התורה המפורסמים והיה בקי בע"פ בכל כתבי החת"ם סופר אמו: מרת אסתר רייזל. מספריו: דברי אהרן- חידושי הרב מטפליק. תהא נשמתו צרורה בצרור החיים וזכותו תהא מגן עלינו ועל כל ישראל, אמן!

ספר האדמו"ר מרחמיסטריווקא וצוק"ל על רבנו הגאון רבי שמשון אהרן פולונסקי זצ"ל, אשר בהתקרב חג הסוכות היה תמיד מאד טורח למצוא אתרוג מהדר בכדי לקיים מצות ד' מינים בהדור, שנה אחת לא מצא הגאון אתרוג מהדר שימצא חן בעיניו, ורק בערב סוכות מצא אצל הסוחר החשוב ר' מנדל פרידמן אתרוג מהדר וקנה אותו במחיר מוזל עקב השעה המאחרת, ובשעת המקח היה נוכח שם יהודי אחד מחשובי העיר. ויהי ממחרת ביום טוב הראשון של חג בא הגאון לבית הכנסת בלא ארבע מינים בידו, ובקש אצל אחד מהמתפללים ארבע מינים מהדרים במתנה על מנת להחזיר, ובכלל לא היה לגאון ד' מינים לנענועים, והיהודי החשוב הזה, שהיה נוכח בשעה שהגאון קנה אתרוג התפלא מאד, כי הרי ראה בעצמו שרבנו קנה אתרוג מהדר, ומיד אחר התפלה נגש אל הצדיק ושאלו על כך. ענה לו הגאון: "ביום טוב בבקר בקומי לפני הניץ כדי לקיים מצות ד' מינים לפתע שמעתי מהדיירה הסמוכה ילד בוכה ואמו צועקת עליו ובוכה מרב פחד, ורציתי להיות לעזר, יצאתי ונקשתי על הדלת לשאול מה קרה, ונודע לי שהאשה הזאת התאלמנה ונשארה לאחרונה לשכון שלי, והבן הזה הוא בנה ולא בנו, והנה הבעל הלך לטבל במקוה, ועוד מעט יחזר כדי לקיים את מצות ד' מינים, ובנה שהיה משעמם לקח את האתרוג ושיחק בו, ובלי משים לב פסל אותו, והיא התמלאה פחד כי עוד מעט יחזר הבעל." כפאשר ישים לב למה שקרה ישפך חמתו על בנה". המשיך הגאון וספר: "הרגעתי אותה והלכתי להביא את האתרוג שלי, ואמרתי לאשה, שלא תאמר לבעלה דבר וחצי דבר ממה שקרה, רק תשים את האתרוג הזה במקום האתרוג שלו, וכך היה. האשה לא אמרה לו דבר, והוא לא הרגיש בכך, והגאון מטפליק נשאר בלא אתרוג... והאדמו"ר מרחמיסטריווקא היה מפליא מאד את רבנו באומרו: "רב בקהלה בלא ארבע מינים הלא זה 'אושא מילתא', מה יחשבו עליו?! ובכל זאת כדי שהאלמנה לא תצטער, הכל כדאי!".

(נלקט מתוך 'פניני הצדיקים')